

НЕЖНИЯТ БРЕКЗИТ ИЛИ Е ЛИ БРЕКЗИТ БРЕКЗИТ?

ПРОФ. ИНГРИД ШИКОВА

„Lors d'une séparation, c'est celui qui n'est pas vraiment amoureux qui dit les choses les plus tendres.“

По време на раздяла, този, който не е наистина влюбен, казва най-нежните неща.

Марсел Пруст

16 юли 2018 г.

С тотици статии и анализи, още толкова речи и памфлети – само за две години Брекзит стана обект на разнообразно творчество. Някои изляха мъката си в песни, други го възпяха в стихове, трети кръстиха домашните си любимци на него. Ако погледнем в Интернет пространството, ще се уверим, че Брекзит е свързан с много емоции и вълнения, които не стихват. От няколко дни Брекзит се сдобил и с

„Бяла книга“, а страстите се разгорещиха още повече.

На 12 юли 2018г. Тереза Мей представи обемистия план за бъдещите отношения с Европейския съюз - „бялата книга“, съдържаща около стотина страници, даде повод не само за размисъл, но и за сътресения, оставки и коренно противоположни мнения.

Какво всъщност предлага Бялата книга за бъдещите отношения между Обединеното кралство и Европейския съюз? В основата на предложението е установяването на зона за свободна търговия за стоки (включително и селскостопански) с ЕС. Според документа, това ще позволи да бъдат избегнати трудностите по границата и ще гарантира, че и двете страни ще изпълнят ангажиментите си към Северна Ирландия и Ирландия.

Четири основни области на бъдещото сътрудничество са включени в предложението: икономическо сътрудничество, сътрудничество в сферата на сигурността, сътрудничество в области като атомната енергия и авиацията и институционална рамка на бъдещото споразумение. Британското правителство би искало да запази близко сътрудничество с ЕС и като участва в европейските агенции за химикалите, авиацията и лекарствата.

Свободата на движение на стоки е основният елемент, предлаган от британското правителство. Съгласно предложенията, Обединеното кралство ще продължи да спазва правилата и стандартите на ЕС за стоките, за да защити веригите за доставки и за да бъдат избегнати трудностите за производителите. На практика, Бялата книга предлага „една четвърт

членство“ - участие в една от четирите свободи - свободното движение на стоки. По отношение на митата, Бялата книга съдържа предложение за "улеснена митническа договореност", според която на границата на Обединеното кралство да се прилагат митата на ЕС за стоки, предназначени за пазара на ЕС, а митата на Обединеното кралство да са валидни за стоки, предназначени за пазара на страната. Според документа, системата ще се въведе "поетапно", но не се посочва конкретен срок за нейното създаване и функциониране. В значителна степен е смекчено мнението относно регулаторната хармонизация и ролята на Съда. Документът дори не изключва изцяло компетентността на Съда на ЕС. Обединеното кралство е готово да остане и в европейския режим на ДДС.

Що се отнася до услугите, включително и финансовите услуги, Бялата книга предвижда "регулаторна свобода" за Обединеното кралство, което означава, че регулирането ще се различава, а следователно и достъпът до пазара на ЕС ще бъде ограничен. Това предложение силно разгневи лондонските банкери и вероятно ще бъде един от най-трудните въпроси при преговорите и от страна на ЕС. Трябва да се напомни, че услугите заемат значителен дял в британската икономика.

Другият противоречив въпрос е свободното движение на хора. В документа се казва, че Обединеното кралство ще прекрати свободното движение на хора, но на гражданите на ЕС ще бъде позволено да посещават страната без визи, както за туризъм, така и за да извършват „платена работа при ограничени и ясно определени обстоятелства.“ Конкретните предложения на Обединеното кралство за имиграционен режим след напускането на ЕС ще бъдат разработени подробно в друг документ. Очаква се новите правила да бъдат съобразени с потребностите на бизнеса от работници, специалисти и изследователи.

За да протичат гладко бъдещите отношения и сътрудничеството да се управлява ефективно, британското правителство предлага съвместни институционални договорености, които да осигуряват подходяща демократична отчетност, да позволяват отношенията да се развиват във времето и да се решават проблемите, които възникват. Практически се предлага формата на споразумение за асоцииране, което да осигури редовен диалог между лидерите и министрите на Обединеното кралство и ЕС. В същност получава се „нещо като европейско икономическо пространство, нещо като зона за свободна търговия, нещо

като споразумение за асоцииране – изобщо нещо като нищо до този момент“.

Бялата книга предизвика гнева на привържениците на твърдия Брекзит в консервативната партия, които я нарекоха предателство към обещанието за излизане от ЕС. Те се страхуват, че предложените близки връзки с ЕС на практика ще продължат членството на Обединеното кралство, а Брекзит ще бъде само на думи. Както написа в писмото за своята оставка Борис Джонсън „мечтата за Брекзит умря.“ Друг член на партията на Торите, Джейкъб Рейс-Мог сподели в Туитър, че това е "лоша сделка за Великобритания". Той сравни предложението с "най-голямото васалство, откакто крал Джон отдаде почит на Филип II в Ле Гуле през 1200 г." Критиците на предложения документ подозират, че е възможно сключването на имиграционно споразумение, което да дава предимство на гражданите на ЕС. Не им харесва и възможността за влияние на Съда на ЕС в бъдещите отношения с ЕС.

Не е възможно да не бъде посочена вината на крайните в консервативната партия, които пренебрегвайки основните принципи на консерватизма, с манипулации и неистини (а защо да не бъдат наречени и с по-точното си име „лъжи“) накараха много британци да

повярват, че Обединеното кралство трябва да излезе от ЕС в името на суверенитета, контрола и икономическата изгода. Никой обаче, не им разясни какво точно ще означава Брекзит и какви последици ще има за бъдещето им. Може би дори самите агитатори за Брекзит не са си представяли каква каша забъркват и най-активните от тях се оттеглиха, когато се сблъскаха с реалностите на неизбежните компромиси и трудните решения. Напускането на две ключови фигури от кабинета – Борис Джонсън и Дейвид Дейвис, на пръв поглед разклати правителството, но бързата им замяна с други, които по мнението на списание „Икономист“, са „по-компетентни и по-динамични“ по-скоро заздравя позицията на Тереза Мей.

Справяйки се донякъде и за момента с „крайните твърди“ вътре в партията, Тереза Мей има нелеката задача да представи пред европейските лидери добронамереността и прагматичността на направените предложения. Вътре в страната, тя трябва да убеди привържениците на Брекзит, че Обединеното кралство напуска Европейския съюз и единния пазар с неговите четири свободи, а навън - европейските си партньори, че напускането е символично и бъдещите отношения с ЕС ще останат максимално близки и взаимноизгодни. Нелека задача! Ако „нежността“ не успее, това

може да доведе до краха на Мей и изместването ѝ от „крайните твърди“. Има и признаци, че лейбъристите започват да се готвят за избори през есента и не е сигурно при евентуални избори дали британските гласоподаватели биха били снизходителни към консерваторите за бъркотията, в която въвлякоха Обединеното кралство. Ситуацията е наистина сложна, противоречива и твърде деликатна – дори една незначителна стъпка би могла предизвика непредвидими последици.

Но дали Европейският съюз ще приеме тези предложения? Например, ще приеме ли създаването на зона за свободна търговия (която безспорно е в полза и на европейските фирми) или ще я обвърже със свободното движение на хора? Единството на четирите свободи е фундаментален принцип, въз основа на който Европейският съюз води преговорите с Обединеното кралство от самото им начало. Ще се подразнят ли европейците от желанието на Обединеното кралство да остане в европейски агенции по свой избор? Какво ще бъде отношението към предлаганите специални митнически договорености? Все още не е ясно как ще реагира Европейският съюз на това предложение за „нежен“ Брекзит и за близки отношения след него. Мишел Барние – преговарящият от името на ЕС, не реагира категорично, заявявайки че трябва да

се запознае подробно с обемистия документ. Германският канцлер Ангела Меркел, нарече новия план "солидна крачка напред". Министърът на външните работи на Ирландия Саймън Ковени приветства плана на британското правителство за бъдещи връзки с Европейския съюз - "Смятам, че това е стъпка към много по-мек Брекзит, отколкото този, за който някои хора се застъпваха". От икономическа гледна точка предложението изглежда "по-скоро като молба за членство, отколкото като заявление за напускане", се пошегува един дипломат от ЕС, цитиран от вестник „Файненшъл таймс“.

Но дали наистина е така? В Бялата книга има детайли, които едва ли ще се харесат на Брюксел. Например, предлаганата обща книга с правила, свързана със свободното движение на стоки изключва въпроса с етикетиранието на стоките. Настоява се режимът на държавните помощи да не се обвързва с данъчното облагане, което едва ли ще бъде приемливо за ЕС. Обединеното кралство би искало при въвеждането на нови правила в ЕС да участва в консултации по време на законодателния процес, както и да има възможност независим орган да решава възникнали спорове. Както винаги, дяволът е в детайлите, а е възможно да бъдат посочени още много детайли. Вече има редица критики от Брюксел,

които определиха предложената митническа договореност като „невероятно сложна бъркотия“.

Американският президент Доналд Тръмп внесе допълнително напрежение по отношение на Бялата книга, критикувайки я по своя познат начин – рязко и недипломатично, обвинявайки Тереза Мей, че не се е вслушала в неговите съвети за начина на напускане на ЕС и разочаровайки тези, които очакват търговско споразумение със САЩ след Брекзит. Пак в негов стил промени мнението си само няколко часа по-късно, но така и не стана ясно какво развитие на търговските отношения между Обединеното кралство и САЩ може да се очаква в бъдеще.

Едно е сигурно - времето следва своя ход и март 2019г. все повече приближава – остава въпросът какъв ще бъде изходът – мек, твърд, или без изход? Както е известно, в политиката всичко е възможно.

